

Discussiepunten Transformatiebeleid sociaal domein (2020-2023)

Adviesraad Sociaal Domein Nuenen c.a.

14 november 2019

Op 14 november 2019 hebben we de Commissienotitie in de ASD vergadering besproken met de Wethouder. Omdat de planning vereist dat u uw notitie uiterlijk 15 november naar de Commissie Samenleving stuurt, hebben wij ons advies ook op 14 november geschreven en aan u toegezonden. Het is dan nog mogelijk onze aanbevelingen te delen met de Commissie. Door de zeer beperkte beschikbare tijd hebben wij prioriteit moeten geven aan het formuleren van opmerkingen en ideeën, ten koste van een uitwerking tot concrete aanbevelingen.

Korte samenvatting:

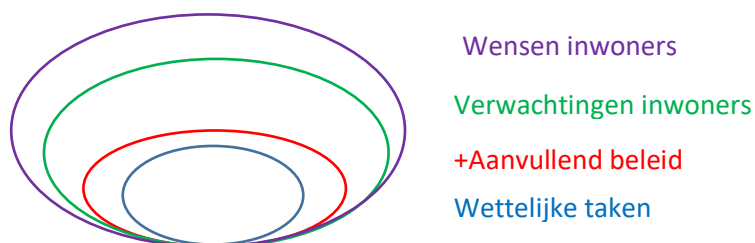
Het voorgestelde proces om het transformatiebeleid te gaan formuleren lijkt ons een goede aanpak. Echter, de focus van de notitie ligt nu vooral op de budgettaire consequenties van één beleidsmaatregel: meer of minder algemene voorzieningen.

Wij bevelen u aan de analyse niet te beperken tot uitsluitend deze budgettaire overwegingen, maar ook het doel van het beleid te formuleren en dat als ijkpunt voor het beleid te zien. Ook kunnen andere beleidsmaatregelen worden overwogen. Het melden van de grootte van budgetten en uitgaven illustreert de urgentie van goed beleid in het sociaal domein.

Inleiding:

Het is een goede, en in onze ogen zelfs een noodzakelijke, aanpak de effecten van de transitie/transformatie in Nuenen van de afgelopen 4 jaar te analyseren en te evalueren. De externe bronnen met gegevens over Nuenen en de eigen gegevens, zoals de Monitor sociaal domein, kunnen daarbij worden gebruikt. Deze evaluatie geeft dan een beeld van de huidige situatie in Nuenen in vergelijking met de regio en mogelijk een indicatie welke effecten het gemeentebestuur 2016-2019 op het sociaal domein in Nuenen heeft gehad.

Deze situatie, tezamen met de geformuleerde vragen, bespreken met maatschappelijke partners, geeft extra informatie. In deze en andere discussies kan de transparantie verder worden vergroot door aan te geven dat de Gemeente niet aan alle verwachtingen, wensen, noden en basisbehoeften kan voldoen. Normaliseren is belangrijk: ongemakken horen bij het leven. Duidelijk proberen te achterhalen wanneer een probleem interventie vereist. Dat kan bijvoorbeeld worden geïllustreerd met de volgende figuur:

Figuur: Sociaal domein: Grootte taken, verwachtingen en wensen.

Door het beschikbare budget voor het sociaal domein effectief en efficiënt te gebruiken voor de uitvoering van de wettelijke taken, komt ruimte vrij om via aanvullend beleid (een beetje) tegemoet te komen aan enkele wensen en verwachtingen van de inwoners. In het geval van tekorten bij de

uitvoering van de wettelijke taken, is er nauwelijks of geen (financiële) ruimte voor aanvullend beleid. Alle maatregelen die de kosten van de wettelijke taken kunnen reduceren, met het behoud van de rechten van de inwoners op hulp, zijn daarom aantrekkelijk.

3. De transformatie in Nuenen

De Gemeente kan haar beleid inzetten op thema's zoals eenzaamheid, leefbaarheid, welbevinden en geluk. Deze zijn zeker relevant voor de inwoners. Echter, juist deze thema's zijn maar in zeer beperkte mate beïnvloedbaar door een gemeente en moeilijk te meten. Voorbeeld: in Schagen was een wethouder met als portefeuille Geluk. Afgelopen 2 jaar heeft deze op dat gebied niet veel bereikt. De portefeuille is weer opgeheven.

De hypothese dat algemene voorzieningen de kosten van de wettelijke taken zullen reduceren is misschien waar. Maar de veronderstelling dat deze reductie van kosten de uitgaven van deze algemene voorzieningen kan financieren, lijkt onwaarschijnlijk. Daarvoor zijn algemene voorzieningen niet specifiek genoeg. Wel kan mogelijk het welbevinden van de inwoners worden verhoogd. Een combinatie van beide redeneringen leert dat het op deze manier verhogen van het welbevinden tot extra kosten leidt.

4. Beleid en casuïstiek

We begrijpen dat niet voor elk geval apart beleid kan worden gemaakt. Dat is niet efficiënt. Toch moet zorg worden gedragen dat de Gemeente voor alle inwoners in nood te allen tijde toegankelijk is. De Gemeente blijft verantwoordelijk, ook voor situaties die niet in haar beleid zijn opgenomen.

Voor 2 groepen inwoners lijkt ons dat beleid, aandacht en inzet zeker zijn aan te bevelen: de mantelzorgers en de jeugd. Ze verdienen het en investeringen in deze groepen verdienen zich als eerste terug.

Een belangrijke rol voor de Gemeente is om regie te voeren. Twee voorbeelden:

- Er worden veel activiteiten georganiseerd door vrijwilligers. Hun producten, bijvoorbeeld evenementen, voorstellingen, worden niet onderling afgestemd. Afstemming zou het aanbod voor de inwoners beter over een jaar kunnen verdelen;
- De activiteiten in de multi-functionele accommodaties is niet onderling afgestemd. Door dat wel te doen kan het aanbod per locatie beter en breder worden. De activiteiten kunnen elkaar versterken en nieuwe activiteiten aantrekken. Bijvoorbeeld kunnen er professionals vanuit het CMD worden gestationeerd die kunnen helpen bij het vroeg-signaleren van mogelijke aankomende problemen. En dan de goede vervolgstappen doen.

Waar behoefte aan is zijn deskundigen die meedenken als een ernstige situatie in een gezin optreedt, bijvoorbeeld dementie. Voor de gezinsleden gaat een lastige, zware, niet-te-overziene situatie ontstaan. Daar als gids deze mensen doorheen loodsen en richting aangeven, voorbereiden op problemen die nog gaan komen, verwijzen naar wat nog mogelijk is, is zeer waardevol.

De teksten van de cijfers kunnen beter en inzichtelijker in een tabel worden opgenomen, met als extra kolom Nuenen als percentage van ZO Brabant.

Toevoegen van het budget beschikbaar voor het sociaal domein geeft een indicatie van de financiële mogelijkheden van de Gemeente. Waarschijnlijk zal Nuenen minder per inwoner ontvangen dan ZO-Brabant. In 2016 ontving Nuenen ongeveer 900 Euro per inwoner voor alle uitgaven in het sociaal domein. Wat waren deze cijfers in 2019 of worden ze in 2020?

5. Algemene voorzieningen

Vermeld een geschatte grootte van de uitgaven voor de verschillende onderdelen (Jeugd, Participatie, WMO). Nu is dat alleen op subonderdelen gedaan.

In de commissienotitie ontbreekt een leeftijd-overstijgende visie over algemene voorzieningen en de bepaling waar deze nu in samenhang gelokaliseerd zijn. Gelet op de drie verschillende beleidsterreinen lijkt versnippering vanzelfsprekend/onvermijdelijk. Eén leeftijdsloze, sociale infrastructuur creëren met multi-functionele accommodaties als noodzakelijke voorwaarde voor meer integratie en minder versnippering op wijkniveau en om het budget op termijn positief te beïnvloeden. Door gestructureerd activiteiten te bundelen in bestaande daarvoor bestemde gebouwen neemt de bezettingsgraad en de interactie toe, en kunnen de vrijwilligers gemixte taken uitvoeren.

Sport, cultuur, welzijn en zorg en gezondheid aan elkaar koppelen en niet verbijzonderen in segmenten.

Zorg voor een goede informatievoorziening en biedt inwoners zelfhulpmiddelen aan, zodat ze zichzelf kunnen helpen bij bepaalde problemen. Een mogelijke product is "Mind-district". Son & Breugel gebruikt dit al. Het blijkt goed te werken.

Voor kinderen is een constante, vertrouwde en nabije opvang zeer waardevol. Streven naar zo'n faciliteit in Nuenen. Desnoods deskundige af en toe "invliegen" van buiten.

Een door de gemeente bijgehouden en toegankelijk gemaakte pool van "ervaringsdeskundigen" zou zeer behulpzaam kunnen zijn om naar de inwoners te luisteren en hen te helpen de weg te vinden.

6. Rol van de gemeente, kerntaken van de gemeente

De kerntaken veranderen voortdurend afhankelijk van de rol die een gemeente moet/wil spelen. De transformatie is meer dan "meer taken doen met minder geld". Ook de rol van de overheid, en die van inwoners, moet worden aangepast door landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

De afgelopen 100 jaar is de rol van de overheid veranderd van rechtsstaat (bureaucratie, iedereen is gelijk, onpersoonlijk, tot 1945), via welvaartstaat (overheid neemt taken over van de markt, tot 1980) en verzorgingsstaat (tot 2016) naar de participatiestaat (overheid kan het niet meer alleen, inwoners en organisaties moeten meedoen onder gedeeltelijke regie van de overheid). Dat heeft grote invloed op hoe de overheid en inwoners de rollen moeten zien, maar nu waarschijnlijk nog niet herkennen en/of zien.

De afgelopen 10 jaar lijken de rollen van de gemeentelijke overheid en van de inwoners fundamenteel gewijzigd. Het is niet de vraag of we dat willen, maar meer of we de gewenste rol herkennen en willen/kunnen uitvoeren.

Deze veranderende rollen zijn ook herkenbaar in de Omgevingswet.

Kernvraag daarbij is de volgende: Wat is en blijft de verantwoordelijkheid van de Gemeente en van de samenleving als de samenleving taken op zich neemt. O.i. blijft de gemeente te allen tijde verantwoordelijk.

Zoals aan het begin vermeld, was het niet mogelijk een voldoende aantal aanbeveling of advies over deze Conceptnotitie te bespreken en te schrijven. Daarvoor was de beschikbare tijd echt te kort. Deze aanbevelingen bevatten wel reacties op de Commissienotitie en opmerkingen en ideeën. Zij kunnen bijdragen aan een betere notitie voordat deze met de maatschappelijke partners wordt gedeeld.

Na 13 februari verwachten we wel een definitief advies te kunnen geven.

Discussiepunten Transformatiebeleid sociaal domein (2020-2023)

Adviesraad Sociaal Domein Nuenen c.a.

P.P.J. van den Bosch,
Voorzitter.